

Žanr hem stil aýratynlygyny sözüň doly manysynda 50-nji ýyllaryň ortalaryndan A. Kerimow, M. Annagurdow, A. Myradow, Ö. Abdyllaýew ýaly ezber şahsyýetleriň tankyçylyk tejribesinden alyp gaýdan türkmen edebi pikiri 60-70-nji ýyllarda doly kemala gelip, kämillik derejesine ýetdi diýip aýtmak mümkin. Tebigaty boýunça ýeke däl-de, goňsy hem umumy türki dilli halklaryň edebiýatlary bilen bilelikde ösen türkmen sowet medeniýeti, hususan hem edebiýaty bu gün ýörite proza, poeziýa tankyçylaryna eýe boldy. Aýdaly, A. Kerimow, M. Annagurdow, Ö. Abdyllaýew, J. Allakow, H. Taňryberdiýew ýaly tankyçylar tema taýdan dürli ugurlardan tankydy makala ýazan hem bolsalar, olar, esasan proza tankydy bilen iş salyşdylar gitdiler. Emma S. Myradow, A. Garaýew, D. Nuralyýew, G. Geldiýew, B. Ussaýew ýaly tankyçylar, köplenç, poeziýa žanrynyň tankydy bilen meşgullandylar. Dogry, A. Myradow, H. Hojageldiýew, A. Mämmedow, S. Gurbanow, A. Bekmyradow dagy hem klassiki mirasa hem poeziýa, hem proza, hem çagalar edebiýatyna öz şowly makalalaryny bagyşladylar. Şeýlelikde, bizde dürli stilli tankyçylar ösüp ýetişdi.

Türkmen tankyçylarynyň žanr, stil aýratynlygyny işlemek umuman tankydyň derejesini, çuňlugyny, haýsy ugur bilen gidýändigini anyklamak üçin gerek, onuň obýektiwligini ýa-da subýektiwligini bilmek üçin gerek. Tankytda-da sosiologiýa, publisistika, topologiýa barlaglary bolýar. Hatda A. Kerimowyň proza barada ýöreden pikiri bilen beýleki proza tankyçylarynyň arasynda ýakynlyk bolup-bolmazlygyda stili işlemeklige bagly. Meselem, A.Kerimow rus-türkmen edebi gatnaşygyny işledi, hut şu mesele A.Myradowda hem dowam etdirildi. Ikisiniň arasynda tipologiýa ýagdaýy boldy. Ýa-da A.Kerimow A.Gowşudowa ilki ýüzlendi, A.Myradow hem ilkinji makalasyny Ata gowşudowdan ýazdy. Ol tipologiýa teoriýasyny emele getirdi. Şeýle pursatlar M.Annagurdow bilen A.Mämmedgulyýewiň, B.Kerbabaýewiň döredijiligi hakyndaky tankydynda hem duşýar. Bu gyzykly mesele her tankyçyň öz ýüzüni açmaga kömek edýär.

Türkmen prozasy hakynda gürrüň edilende, ol, esasan, sowet edebiýatynyň dörän döwürlerinde ýüze çykyp ugrady we 30-njy ýyllarda eýýäm kämilleşip başlady. Onuň kämilleşmeginde B.Kerbabaýewiň, N.Saryhanowyň, A.Durdyýewiň, A.Gowşudowyň hyzmaty uludyr. Olar ilkinji kämil hekaýalary, powestleri, romanlary we gaýry žanrlarda döreden eserleri bilen nusga galdyryp, türkmen edebiýatynyň ösmeginde uly rol oýnan ussatlardyr. Bu žanrlaryň kemala gelmegi bilen edebi tankydymyz-da kemala gelip başlady. H.Çaryýew, O.Täçnazarow, B.Kerbabaýew ýaly ýazyjylar edebiýatyň şu meýdanyna aralaşdylar. Olar öz döredijilik hem-de jemgyýetçilik işleriniň daşyndan edebiýatyň dürli meseleleri bilen gyzyklanypdyrlar.

Läle KÖŞEKOWA

S.A.Nyýazow adyndaky

Türkmen Oba Hojalyk

Uniwersitetiniň talyby